

דעה ערשטער אידישער
מינדע וו שורנאל אין
אמעריקא

מאנאטען צוריק איז
רעמישען חוץ אין וואר
פערבאנד פון אידישע
עס ווארשאווער אונז
רשטער צוועק, צולעב
אנד איז ענטשטאנען
נט איז, צו געבען די
ע חברים די מעגליכ
ן ביי דער איצטיגער

אויפֿדורף צו די פֿיילֿר
אין אמעריקא.
יע, „פֿויליש - אידישע
עלכע עקזיסטירט אין
ייט צוויי יאָהר בעט
אויפֿדורף צו אלע פֿויל
מעדיקא, אין געלכען
זו די אנדער אחים קאט

„Union Izraelite
Polonia“, Buene
447 Repub. Arge

קען אזעלכעם פארסירען
אין לעבען קען זיך

ר, האט ער לאנג נישט
ווי ער האט דאס
געגען דער באנק וועלכע
יופאנטסטערט, זענען
האט ער טעלעפאנירט
אויף, און צום גליק
עטראפען, און אין א
נייט האט דער פערליך
עאטאמענט.
מען זיך מעהר מיטער

היום דעו לזכותי

פון משה צעניסמאן

גענליך איז ערשינען אין ניויארק דער תעשענע נומער פון דער אידישער וועלט, און שווארץ ארויסגעגעבן קינדער און צווייטע אריינגעגעבן פאר דעם נאציאנאל אריאטישן שולען פערבאנד פאר די 5 טויזענד קינדער פון 45 אידישע נאציאנאל אריאטישע קינדער פאר דעם פערטנאציאנאלן שטאטמאן און וועלכע, דער אידישער קינדער שווארץ אריינגעגעבן אונטער אונטער דער אנפירונג פון די בעזונדערע אידישע שטייגער, זייער עמל, היינטיגער, און ש. ש. שאפן און זענען בעזונדערע ספעציעלע אידישע און קינדער איינפארטור פון יארן אהרן אלט און דער נעפיהלם און נאכגעפאלגער און דער אמעריקאנישער קינדער אידישע נאם בכלל, און אידישע קינדער

ויעלמען פערס און אזוי ווי דערמאנט
אין אים אפגעלייגטן און ברייטען מאכטאס
און דער עפעסאליכקייט די שווער אנגע
האטמאסע פראכטעלען און דער איד
שער קינדער צערווינגן און אנדערע זעה
וויסטיגע פראגען און וויאזוי עפעס
צערדרינגט, און דעם טאג טעליכען נאך
און לעבען און יעדען אריינשען קינד
אונדערעם האבען די לעצטע טעליכע
אחרען קלאר און דייטליך בעווייזן דאס
אין פירערן א ארבייט און אנטאפע
אז עס צואלאזל אדריקאלען געדאנק
האט די אידעע געפונען מויענדערע
געדאנקע סופסאמירערע, און געשטעטימט
זאגן עכער דאס די אלטע אסימילאציע
פארשן טעכנישעס וואנד האלט ביים פאלען
און פערניכטעס ווערען, אראקע דעם דרוק

ואו אוועלעכע פראגען יענען שוין געווא-
רען וועלט פראבלעמען ניט נור ביים א-
ייענען פאלק, נאר ביי אלע פעלקער און
אציאנען פונם גרעסטען טייל פון גרו-
סע ערד קונעל, ערשטען חבל 7 יאר
וואו די ווערל ציון קאנגרעסן פאר און
טראגאל האט אנגענומען א בעשלוס צו
ברענגען אוועלעכע שולעס, און זייט דאן
עסעם ווערד אריינס וואס מערער עראפא-
ן

מסעירותא און געטענדע האבען שוין אלע
אין ארויסגעטראגען מיטן געדאכט צו קענען
אזאפען און אפאלדען צייטונגען פארן
זענען דור, און אנווייזען זיי דעם ריכטיגן
וועג, און זענען אזוי וואל קענדיגען
און בעשיידען אדער אירזשישע קינדער ווען
זעל און לעבען, און ערליך, זיי און
אלעס אונטערן ארויסליפטיקס, ביי אונז
אין איר קוויטן מסעירות, און קענענדיג און
איר ערשיינען פון א קינדער - ליטעראטור
און נאכעס אונטערנאמען, און רוסלאנד און
איינציען, זענען מער ווי איינמאל און
אין פערשטענען צייטונגען מעכטעס געווא
פארשטאן און צייטונגען געווארען
ערישטענע קינדער - ליטעראטור וואס
אבען געמאכט א רוש און ארויסגעפאלען
איר קורסען אפגעטען אין אירזשישע אלע
ער, אונטערנאמען דעם קינדער פאר דער
אפמאכא אונטערגעבט איר קינדער זשור
און גרינגען צייטונגען, וואס איר ער
זענענדיג און וויילא (האפלנד), דער ער
און נאכעס נאכער אירזשישע קינדער דער דאדער
איר ארויסגעפאלען פרייז ביי זעען א
וועג, ווייל דער יורשלאנד און איינמאל
און אלע קעמפטיגע אדער יורשלאנדע
צייטונגען.

ער נים איבעריג גענומען און חסיד א
 נאכאנא, און אזוי ארבעט מען בעזיינליכע
 ווייטערדיגע נוסחעס אוועק צו שווע
 אומקערטען וועג צו ענטפאם אידען און אבע
 זא, צו רעוואלוציאן און צו לוקאלער פאר
 שטח כ"ו, (זעהר גענצליך אבער פאר ערוואק
 געבע) און צו ערשטאלטען נים פארטעל
 ווייטערדיגע ברויכעס פון א קונדע וועגן
 ערשטענס צו ווערען, צו אפטיילונג ניו
 און צו אים און איבריגע, אים שוין א
 אבער און וורבא און האטט אים און וואס
 און ווי צו שטעלליק און שטעלנערליך
 און צו קליינענע מיטעלאדא, וערנאכעס
 צו אויסערליכע אומסטענע פון'ס ווער
 אל און ווער א שטער איבערליך אידע
 ליכע לייכטע שטענע און פארשטע
 ווייטערשטענע אומסטאל, גלייכע וועט
 ווער, דראפטיק וועט צו בעזיינליכע
 ווייטערדיגע נוסחען אומקערטע אונז
 אומסטענע און צו וועג פארטעל וועט
 אומסטענע און וועט שטענע צו קונדע
 און מים ערשטע לייכטע שטענע
 און מים ערשטע לייכטע שטענע

עם איו זעהר ווינשענסווערדאס
נאציאליע אסימבאנע זאל ענפונען אין
עטראסונג און מוטהעלע און ווייט
ווייטערדיגע ארבייט, זאל ועדער אירי
פאסער, אדער ממער נאך פערשעס
ווינשען אלע אנדערע ליטראטורען און
אבאנען און ווין הויז דעם אריינשען קו
ער, זשורנאל, וואס וועט וויכער פריהער
שיקטער ווערען און אכטען ציעלונג אין
עדען אריינשען הויז בלאָג, און אריינשען
געדער וועלעלע פערט.

ביום פאלקס פערראין | דער פינאנציעלער בעריכט לויטעט
פון אלע אויסגאבען | וואס דער פערראין

[illegible]

גענוסער די נאטורליכע
און זייענע פאראן אלע מענטשן
אלע ווייט מענטשן מינה די לעבן
צאלע זיינע אויף פאראן וועגן אנדערע
געטען וואו אויף אלע מענטשער
די פערזענליכע פאקטא און געווען דאס
לעצטע אויף'ן טאנעם אדרונגט וועג
וועלכע מענטש פון די מיטלענדיגער האט
געפירט.
עס זיינען אנגעוועזען געווארען די פער
לעגן וועלכע די פערזענליכע געווען
פון וואס אייגענעם אלץ בעזעט דעם פערזאן
די פערזענליכע האט געטראסן זיין
שטארקע פון דעם פערזאן וועלכע זי מען
שטארקען אויסרייט, פערזאן וועלכע זי
ברעסען אייגענעם און סייסענאטישע
איינרייט אויף'ן דאקס פערל. די לעצטע
האט עס אבער עס געטאן, און זאגאר
געטענעטעס ים געשעסענעס וועג
האט מענטש וועלכע און פון'ס פערזאן
עס געטענעטעס ים געשעסענעס וועג

[illegible]

זין געווען צו בעזארגען וועסטאן האפן
אל ווייל די רייזע אהין נעהמט א צייט.
בער אויף אאר דארט האבען זיך גענומען
מיטליעדער וועלכע זיינען א גאנץ יום
די געפארהען.
מר. שאפירא פערעגרינס זיין בעריכט
אם א פערזענליכער פערזענען אזוי נע
זענען פאר איהם צו ווערען די טרעסיר
ייט פון דעם פעהאיוו, ווי אויף די איבער
בענעהייט פונדי מיטליעדער. די אר
ייט אין די האספּיטאלס אין א שווערע
דאך אין זי מיט דער בעסטער פּינט
ביכטיג געהאטן ענווארען.

 GARETTES
 דאס ארעטאלישע רוי

אייך בין אייך געקומע
די איז דער דין, ווע

א' אירען נאכען
א' וועל עסען אום
עסען ?
גענוג א' אירען ט
אמא א' גרויסע זאך
אז דו זאָלסט מענען
זענען באָב ; זאָס
אויף וועלעכען אום
זיין עסען איינברענג
- רובע ?
עסעט איהר מיר,
אזוי : איר בין מיר
האב איר מיר צונע
שמועסען וועגען
; דאן פאסט ענלי
און דער צווייטער
יר ווינט מיר אזוי
וויפיל
עקראַנען
; עררבעט איר

ען, בכדי איינצונע-
נאך א סוויזערער.
מאמעס און לעזע הא-
בן'ס הייז פונ'ם פא-
רעסטורט.
בע פאסטע ביכער וו-
ען ביימען זייערע
אידען הערען
אלטער היים.
גע אידען וועלכע
אונ'ס שפעטלעכ
(ען) האבען צונא-
דער איינען שוול-
נרום פון זייער אל-
האט זיי געבראכט
מ'ס גאלדענע, ווי
פון טראן פאר זיי

צייט פון דער מלחמה
יגער אידען געזאמע
אנד פאר זייערע
ענדע. ניט קומענדיג
בען צו דער זעלבער
ם מלחמה קאנפערע
רט איז מאדאנאטא.
סומע געלד איז געווא
'ן פלאץ נאכדעם
ם מיט פיעלע איינצ

עס נעמינען וויל
דען.
דארהר וועמענס בער
ט אן אונזער נעכט
וויילדערט איהרע
אין און ליווען, אין
שטערטעל אין עטליכע
פון האנד צו האנד
אבען די האנטען
ען הערען.
ווימינער אירען הא
ארצווענען זייער אר
ט מעהר געלד.

ציר
ין

(מסמך מס')

ווען כ'בין נאך א קליינער עפעס
ווען, אזוי מיר פילע מאל דער דאזיקער
סאק אריינגעקראכען אין קאפ, און מיר
אומערס.
דאס איז דאס ליבעס? דאס איז דא
רעכט, צו דאס וואס די מאמע פלעג
ווייכער ווען כ'בין איז דער געגאנגע
אס פארשטעלן מיין וואסאטווע
און מיר היינט אין פנים, אדער
ווען אינגאנצן און מיינלאך האבן
צוואמען געשפילט אומערס
דאס איז א פערשעמט געקומען איינס
אדערען,
וואס דאס איז בעסער געזיכער
דאס די קליינע מיר ווען ס'איז באלד
געשליסען, וואס מיר מושען א
געשליסען.

די טאטע מיט די האלב צווייטער
יבערלעבן.
האב געפיהלט ווי א וואונדער-
מאכט ארום, און אונטערן הארץ הא-
בן און די לעבן האבען זיך פא-
פאל מיט נעכטעם אריינפירן.
אין דיך דאס לייב האב איך גע-
טאן אריין ניט געוואוסט וואס דאס
שטעט.
געטער ווען כ"בן עטער געוואר-
טן לייגעט פערשעטעס זענען געוואר-
טן כהנים און מוידע זאי מיין ווא-
ס צווייטע וואס איך לייגעט נאך
געווארען. אין אז כ"בן אויפן ק-
ה פון מיין דריטע געטעסאטע
געטעטריבען די ווייטע אויסגעכאנענע
אין איך שטענדיג נאך דעם

ס' וואס איז ליעבע ? דאס
 פערקלייבט זיך מיט מיין ברוינע
 פון פערל אונטער זיך דיעקע בויבער,
 נעט נעחטמט מיר אדום און קושט מיר
 די הויכע ברוסטען דריקען זיך פערס
 מיין הארץ ?
 א ! דאס רעגט שוין איהר, פון מוויי
 א פערברענטע פאך, א היינע נעמט
 ארום, דעם קאפ דרייט זיך, די אויגען
 בען זיך אונטער, און אין די אויגען

[illegible]

ען דאס פנים, ברוסעטן אפער א
אויבער ?
און איבער נאר ביינאכט ? פינסט
לייכער קלינגט. קלינגט. ?
לייב מיט אפענע אויגען מוז אן דע
שטערקייט און טראכט פון וואס ? וויי
ניש, לעבער מיר לייבט ברייטע און
עפע הענד האלטען מיך ארוםגענומע
פירט ווי די ברוסעטן הייבען זיך
און אן ארויסצוגען און עפעס א
עפעס אן אן. הענד מיניע ערשטער
דע ערשטער, אט די שפיצען פון מי
טאס, דאס לייב. זי ווערט שוואר
און איז מינד, זי לאזט מיך מטה
אן דע ערשטער ברענט, אין מי
נאכט א פערלאנג, זי ציעט מיך שטאר
ווייך.

ענ האלט פערמאכט די אייגענע און איי
טעסט נעאלמעטס איהר קערפער.
א צייט נעמט דורך, מיין טעפער צו
טאט, איך יעדע שוואר און איך פיהר
ווערקט און די גלידער, איך פיהר
לוצצונגען עפעס וועלעכע און בריי
אויך. און איך פרעג דעם אלטן
דאס אלעס ווער קען עס מיר זאגע
דאס זינעט?

דאס אידישע לעבען אין דיעזער פארנעשלאָנען א לאט הינמער. דו
 יטעל נעמט זיך זיין געוועהנליכען הויפּף און מען זאל בויען איין שוין

אבער עפעס אין אן אטאנאנאן און
וועלען האבען אן אייגענעם סטערן
אלע פארמיטלן האבען זיך יעצט שוין
געפונען איהם אין פלאץ און עס איז
האטען זיך וועגן שוין גענוג נאכט
מען און סט פערטרינג וועג האבען
שוה *

אויב האבען איר דערמאנט אין
דער לעצטער דריטער אידעע שוין
קוין זאגן נישט האט איהר ביימאל אן
מען שטעט. וועגן איר האבען איר א ברענגע
דעם שטח פראגע מיט כשרות פונעם
ווי אן טראנזאטא, נאר אין איין קלענער
פראטאס.

דעשייטע דערשן אין אזוי :
עס איז ער א זאג א וועגס פונעם
האפער, וואס ער וועגט זיך אין איין
רמא, עס הייבט מיט דעם
אידע, וועגט זיך מיט דעם
וועגט זיך מיט דעם

איראן איבער צו וואס, מאכטאט נאך
אין נאכט האבען זיך געבט איראן
צו זיין דער הויז וואו מיר האבען א
פוסט דא שוהל און האבען אלעס
וועג וואס עס האט ענדאט געשט
דא איבער צו פאר הוראט וואס ווי
עס דורך א נאך נים גענומען
אין גענומען מאכטאט פירט, ווי
נעלף איר שווען געפאלען געקא
פארט מיטן און עס האט דע
וויבע א פקידה ווירשט מיט דע
וויס און פארט, טראכטאט א
דע הבית פון דער הויז גענומען
פאזשעלי וועגען וויס הינטע און
פון דארטען געטאט נויטס, און
נאכט האבען מיר זיך שוין ספעט ווי
גענומען, עס פאזשעלי גענומען
אין איר וועלעט פון איר וועס
וועגעניגמאכטאט צוזאמען געברוי
עס וויס גענומען עס איראן

[illegible]

העולם מלא דאגות ופחדים ודאגות ופחדים.
* * *

הרבה אנו מיעל, צאנזערער
און האבנאך פון ארבען פון גרע
שטערעל זאלען זיך האבען אן אייר
לויט און נים דארטשן שלעפער, זיך
לויט קרעם פון אים פלאץ צום צוויי
עס איז שוין באדא א יאָהר און
לינגט און דער בלאק און מען האט
נעם געקומען מיט פלאץ, אבער דא
אויסשעקט. האט ראבין
דעם פלאץ און שמועל דארט
און א צווייטע, לויט ווערענע

איהר ערשטער שפּורן צו בעור
וואס פאר א נויטווענדיקייט דאס
אין וואס פאר א ברויטשן נחת רוח
וועלט וועט גרעפן האבען וועט דא
בייסט ערצווייזן קומענדיק דארטשט
עס זעטן וועט אראפגען האל וועט
עס וועט אומגעפיהרט ווערן און
מיט א פראגראם אין גאנצען פון איהר
עס מוילט.

עס וועט שיערען אן אומעסער
הוגערט מוויקער מיט אטוואר באראס
פון בעטלאאליטאן אפערירן, און

עס וועלען אויך אנטהילן ענעמען עס
נעמט באקאנט, דער שווייגזאמער פראג
פארן ארעסטאציעסער מויזן, און וועט
כער וועט אפילו מירדען. די סטאנציע
אויף וועט זיין איראדעל דער סאלא
איס, קארל און ליאל ראבאטאן אלע פ
דער מערפארמאליס אפערקאמאניע.

אידישע סטודענטעס די בעסטע

סאן פראנציסקא, אפריל 30
דער 21 יערהיינט סטודענטעס מא
סין שטערען ראזענבלאט האט בעקומ
פון דער אידישער ווערסיטעט דעם היינטיגער
קארטאט געזאגט.

יעדערע קארטאט מעדאל ווערט אויס
געגעבן יעדליך דעם דאזיגען סטודענט
עס וועלען אויך אנטהילן ענעמען עס
נעמט באקאנט, דער שווייגזאמער פראג
פארן ארעסטאציעסער מויזן, און וועט
כער וועט אפילו מירדען. די סטאנציע
אויף וועט זיין איראדעל דער סאלא
איס, קארל און ליאל ראבאטאן אלע פ
דער מערפארמאליס אפערקאמאניע.

**עו ענטוויכערע
אידישע מוזיק**

י 30
פאר'ן 80
אסיים "ערנע או מוזיק" האט
טעטעס אלס איר אויפגאבע צו
לעגן אידישע מוזיק צו א העכערע

טער רעדנער אין א יום פארברייטערע
דעבאטע וועלכע קומט פאר אויפגען די
וועלטע בעסעס סטודענטען פון דער
קאליפארניע אוניווערסיטעט און דער
לעצטע צעהן יאהר איז דיעזער יונגער איד
סענאטאר אוניווערסיטעט.

עס איז אפערעסאטאט און אן איד
רעזולטאט שוין דער סטאנעט וועלכע
בעקומט דיעזע שעהע אויסצובונג.

צוֹלִיעַב דַּעם וואָס אײַן

ה'עלטה איבערגעמען?
בעד דעם ענדורסן צו
אויסגען פון דעם
אָבערשטן רעזינירס ווי
וויסנעם וועלטע וויינען
ביי דעם באַרד און ער
וויסנעם האָבן ענאָמיס
די מיליטערישע האָפּסיס
וועלען פאַרזיין און ענאָמיס
וועלען פערזינלעך דאָ
ליסטענע האָפּסיסאַלס.
ווייטע האַנדלונג ווער
צו ווייטע ענערגישאַפּט
דאָס די שטאַטס זאָל איי
דאָנען אַרבייטס פון דער
מיטלן און זיי האָבען בעסער
ען צו רעזינירען איידער
שטער דאָ אויפמיטס פון דעם
אָדער אַרבעט.

עס ווערט אויך בעהויר
הייסטינגס, דער הויפט מע
באארד וועט האבען א היי
צו געפינען אנדערע לויסע
אנדערע האלטען אויך ב
און אזוי ווי עס איז איצט
נעל אין דער דאזיגער סח
הייסטינגס דארפן ווען
שע מיטלען צו קענען אָנ
נויט פון לויסען דר מיטלע

ווילעז ענטוויק
אידיש

ניו יארק אפריל 30
די סאמיטי "פרענד או
וויז נעשטעלט אלס איהר א
ענטוויקלען אידישע מוזיק
מדרגת.

ניו יארק אפריל 30

זיך נעשמעלט אלס איהר א
ענטוויקלען אידישע מוזיק
מדרגת.

